

Yüz ilin yalanı və həqiqətin 100 yaşı

Hocabəy İhsan Doğramacı fenomeni - Türk insanının hüduzsuz qüdrətinin və ölçüyəgəlməz humanistliyinin sübutu, qondarma "erməni soyqırımı"nı tanımaq istəyənlərə qarşı qoyulası aşkar dəlildir.

Erməni təbliğat maşını uydurma soyqırım məsələsinin yüzüncü ilini daha hay-küylü keçirməkdədir. Dünya ictimaiyyəti bu aprelde qulaqlarını çox möhkəm tıxamalıdır ki, var gücü ilə çığıraraq həqiqəti boğmağa uğursuz cəhd edən erməni yalanının təsirinə duruş gətirsin. Hərçənd, sözdə "erməni genosid"ini tanımaq istəyənlərə qarşı qoyulası gerçək arxiv materiallarından başqa bir əsr yaşı olan daha bir Türk Həqiqəti də vardır - Hocabəy İhsan Doğramacı insanlıq nümunəsi. Bu örnək şəxsiyyətin aprelde qeyd olunan 100 illik yubileyində cənnətməkan ruhunu şad etmək istəyində olan insanların sayəsində professor Məmməd Əliyevin dünya şöhrətli alim-pediatr, Türkiyənin məşhur elm və ictimai xadimi, Türkiyə Cümhuriyyəti Ali Məktəb Rəktorları Şurasının ilk sədri, maarifçi, xeyriyyəçi, Türkiyə-Azərbaycan Dostluq və Əməkdaşlıq

çisi İbrahim Əbilovun Böyük Mustafa Kamal Atatürk ilə yaxın dost olduqları məlumdur. Dövlətlərimiz arasındakı diplomatik əlaqələr tarixinin bu mühüm məqamını Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev Azərbaycanın Türkiyədəki səfirliyinin yeni binasının təməlinin qoyulduğu 1997-ci il 6 may tarixində çıxışında da xatırlatmışdı.

Belə parlaq nümunələrdən biri də professor Məmməd Əliyevin dünya şöhrətli alim-pediatr, Türkiyənin məşhur elm və ictimai xadimi, Türkiyə Cümhuriyyəti Ali Məktəb Rəktorları Şurasının ilk sədri, maarifçi, xeyriyyəçi, Türkiyə-Azərbaycan Dostluq və Əməkdaşlıq

Vəqfinin rəhbəri olmuş professor İhsan Doğramacı ilə dostluq münasibətləriydi. Gözəl qələmi ilə tanınan Məmməd Novruzovlu bu dostluğa hələ professor İhsan Doğramacının sağlığında mükəmməl ədəbi abidə qurmağa başlamış, onun həyatı və fəaliyyətinə həsr etdiyi kitabı isə qəhrəmanının vəfatından (2009-cu il) az sonra (2010-cu il) işıq üzü görmüşdür. Bu səbəbdəndi ki, türk xalqının aydınlarının dərin ehtiram əlaməti olaraq onavərdikləri ləğəblə eyni "Hocabəy" adını daşıyan həmin kitabda prof.dr. İhsan Doğramacı haqqında söhbət indiki zamanda, sanki sağmış kimi gedir. Əslində insanlığa örnək və həmişə-cavan olan, əsrlər boyu yaşayacaq, tərənnüm ediləcək saleh əməllərin sahibi, qüdsal ideyaları, humanist arzuları ilə təkə Türk Dünyasının deyil, bütün bəşəriyyətin inkişaf yoluna işıq salan fenomen şəxsiyyət haqqında bunca mükəmməl yazılmış kitabda vəfatının heç bir ili tamam olmamış felin keçmiş zaman şəklində söz açmaq qədirşünaslıqdan uzaq bir təhkiyə kimi qiymətləndirilə bilərdi. Çünki Hocabəyin millətə əmanət etdiyi mirasın verdiyi fayda haqda, təməlini qoyduğu cəhəşümül işlərin və etdiyi perspektiv bərəde həmişə gə-

ləcək zaman, özü də qəti gələcək zaman feli ilə danışmaq və yazmaq daha doğrudur.

Kitabın arxa üz qabığına yerləşəcək ölçüdə qısa təqdimatda müəllif öz qəhrəmanı haqda ən zəruru məlumatları verir:

...Dünyada tibb və təhsil çevrələrində HOCABƏY kimi tanınan Prof. Dr. İhsan Doğramacı uzun müddət Beynəlxalq Peditriya Assosiasiyasının (IPA) İcra Komitəsinə və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Uşaq Fondunun (UNİSEF) İcra Şurasına başçılıq etmiş, 1946-cı ildə Dünya Səhiyyə Təşkilatının qurulmasına imza atmışdır. Dünyada tibb, təhsilə, sülhə, mədəniyyətə böyük xidmətlərə görə Professor Doğramacı dünya dövlətlərinin əksəriyyəti tərəfindən 250-yə yaxın orden-medallara layiq görülmüş, İngiltərə, Fransa, Almaniya, ABŞ, Yaponiya, Türkiyə, Azərbaycan, İsveç, Finlandiya da daxil olmaqla, 30-dan çox ölkənin universitetinin Fəxri Doktoru, 25-ə yaxın milli peditriya cəmiyyətinin Elmlər Akademiyasının Fəxri Üzvü seçilmişdir.

Türkmənelinin Ərbil şəhərində zəngin və soylu bir Osmanlı ailəsində dünyaya gəlmiş İhsan Doğramacı ailəsində, Ərbil ibtidaiyyəsində, Beyrut Amerikan Kollecinde, Bağdad, İstanbul tibb fakültələrində, Harvard və Vaşinqton universitetlərində mükəmməl təhsil gördükdən sonra , həyatını Türkiyədə müasir tibb və təhsil sistemi yaratmağa həsr etmişdir.

Hocabəy İhsan Doğramacı Türkiyədə siyasi partiyalar tərəfindən təklif edilmiş nazir, baş nazir, ölkə prezidenti vəzifələrindən imtina etmiş, alimlərin alimi,müəllimlərin müəllimi kimi qəbul edilən Hocabəy olmağı üstün tutmuşdur. Ailəsinin böyük maliyyə imkanlarını və istedadını səfərbər edərək, dünyada şöhrət qazanmış Hacəttəpə və Bilkənt universitetlərini qurmuş, ölkəsində ən müasir tələblərə cavab verən tibb və ali təhsil sistemini yaratmışdır.

Həyatda ikən Türkiyədə, Azərbaycanda heykəlləri, büstləri qoyulmuş, adına İhsan Doğramacı beynəlxalq mükafatları təsis edilmişdir. Hocabəy dünyanın ən xoşbəxt insanı idi. O, öz həyatı ilə isbat etmişdir ki, həqiqi xoşbəxtlik böyük vəzifələrdə, böyük var - dövlətdə deyil, insanlara, insanlığa xidmət edərək, onların sevgisini, dərin hörmətini qazanmaqdadır.

Hocabəy həqiqi xoşbəxtliyin yolunu-formulunu kəşf etmişdir. Əsil xoşbəxtliyin almaqda deyil, verməkdə olduğunu göstərmişdir. O, malik olduğu hər nəyi varsa-biliyini, zamanını, enerjisini, var - dövlətini millətine, insanlara verməklə həqiqi xoşbəxtliyə nail olmuşdur.

Peditriyada olduğu kimi, iqtisadiyyatda da dahi olan Hocabəy İhsan Doğ-

ramacının ailəsinin maddi imkanları ilə qurduğu fondlar və yaratdığı Bilkənt holding vasitəsilə Hacəttəpə, Bilkənt universitetlərinə, başqa təşkilatlara və şəxslərəndiyə kimi etdiyi yardım 6 milyard dollara yaxındır.

İbadət kimi çalışan, çalışaraq dincəlmə, liderlik-təşkilatçılıq dahisi olan Hocabəy İhsan Doğramacı son dərəcə təvazökar, cəmərd, vəfali, yaradıcı, dostcanlı xarakterli ilə, şəxsiyyəti ilə, sözün tam mənasında gənclərə, insanlara, insanlığa örnək olmuşdu...

XVII əsr ispan müfəkkiri Baltasar Qrassian "Kamillik elm" fəlsəfi traktatında görkəmli ərlərin qarşılıqlı rəğbətinə belə tərif verib: "Qəhrəmanla dostlaşmaq qəhrəmana xas xüsusiyyətdir. Bu sirlə və gözəl xüsusiyyət təbii məcüzələrindən biridir. Ürəklərin və xarakterlərin oxşarlığı mövcuddur. Rəğbətin başlanğıcı hörmətdir, sonra bu, artaraq heyranlığa, axırda isə bağlılığa çevrilir. Rəğbət olan yerdə nəyə isə inandırmaq üçün söze, eldə etmək üçün isə zəhmətə ehtiyac yoxdur. Rəğbətin iki-məlum və məchul növü vardır, hər ikisi yüksək ruh üçün xoşbəxtlikdir. Rəğbəti hiss etmək, duymaq, anlamaq, fərqləndirmək və qazanmaq böyük məhəret tələb edir. Belə əsarəngiz meyl öz - özünə yaranmasa, heç bir inadlı səy onun yaranmasına kömək edə bilməz".

M. Novruzovlunun Hocabəyə olan rəğbətinin kökündə duran birinci səbəb əgər hamıda simpatiya oyadan və hər yerdən görünən həqiqət-İhsan Doğramacı fenomeni idisə, digərləri də vardı: Xüsusi qeyd etməyə dəyər ki, müəllif də, qəhrəmanı da alimdirlər. Təsədüfi deyildir ki, M. Novruzovlu Hocabəyin elmin, təhsilin, mnaarifçiliyin inkişafına göstərdiyi təmənasız xidmətləri təqdim etməklə yanaşı, prof.dr. İhsan Doğramacını Nobel mükafatı laureatı, lazerin yaradıcılarından olan akademik Alfred Kastlerlə, serb ixtiraçısı Nikola Tesla ilə müqayisə edir, onların oxşar və Hocabəyin xeyrinə olan fərqli cəhətlərini altın cızır.

Rəğbət doğura biləcək başqa bir xüsusiyyət mahir diplomat olan M. Novruzovlunun eyni müstəvidə Hocabəyin də diplomatiya məhəretini alqışlamasıdır. Siyasətə qarışmasa da, Hocabəy İhsan Doğramacının iyerarxiya intizamına riayət etməsi, fantastik ikna etmək (insanları inandıra bilmək) gücünə və fateh xarakterinə malik olması, dövlət xadimləri, siyasətçilər, millət vəkilləri ilə münasibət qurmaq bacarığı, çətin adamlarla deyil, problemlərlə mübarizə aparması, təhlükələri çox əvvəldən hiss edib lazımi tədbirləri zamanında almaq uzaqgörənliyimüəllif tərəfindən xüsusi vurğulanmışdır.

(ardı var)
Pünhan Şükür